

Bloemendaal koestert natuur in nieuwe fase oude buitenplaats

Groen regeert Bloemenheuvel

Tuin- en parkliefhebbers kunnen hun hart ophalen in Bloemendaal. De nieuw ontworpen buitenruimte rond het ook al vernieuwde gemeentehuis is na aanleg tot volle bloei gekomen. Het laat zien hoe oud en nieuw zich ook tussen weelderig groen verrassend laten combineren. Hiermee is een volgende, inspirerende fase aangebroken in het rijke leven van de oude buitenplaats Bloemenheuvel.

TEKST: **PETER DE RUYTER** FOTOGRAFIE: **PIETER KERS**

AANZICHT HOOFDGEBOUW MET OP DE VOORGROND DE ONVERHARDE BLOEMENDAALSEWEG EN WEELDERIGE REPRESENTATIEVE BEPLANTING (LITHO, 19E EEUW).

De plek van het gemeentehuis van Bloemendaal is bijzonder. Bloemenheuvel was ooit bezit van bleker J. Roelofs die de heuvel in de binnenduinrand gebruikte als droogberg voor het linnen van de burgerij.

In 1820 verkocht hij het goed aan de Amsterdammer Willem Otto Berg die bovenop de heuvel een imposant wit huis met colonnade liet bouwen. Berg stelde daarbij als uitdrukkelijke voorwaarde dat het vrije uitzicht vanaf de heuvel richting

Haarlem - over het lager gelegen veen - gehandhaafd moest blijven.

Die hoge ligging van het gebouw met vrij zicht over de omgeving is anno 2016 nog steeds dé grote kwaliteit van Bloemenheuvel. Niet verwonderlijk dan ook, dat zij leidraad

is geweest voor het ontwerp van de buitenruimte rond het nieuwe gemeentehuis. Door samengaan van de gemeenten Bloemendaal en Bennebroek in 2009 was er behoefte het gebouw te verbouwen en te vergroten; één centrale huisvesting voor de gemeentelijke organisatie op één representatieve gastvrije plek. In nauw overleg met de architecten Rudy Uytenhaak (Bureau Uytenhaak) en Marijn Schenk (NEXT

architects) is gekeken hoe de nieuwbouw zorgvuldig kon worden ingepast in de historische omgeving.

Oudbouw naast nieuwbouw

Het oorspronkelijke voorhuis en de karakteristieke voorgevel, afgeleid van het landhuis dat landschapsarchitect J.D. Zocher jr. in 1820 op deze locatie bouwde, is in het ontwerp van de nieuwbouw behouden gebleven. Dat geldt ook voor de gebogen aanrijroute richting de hoog gelegen ceremoniële entree 'tussen de pilaren'.

Achter de oude voorgevel is een volledig nieuw en compact gebouw geplaatst binnen de contour van de oudbouw. Een afgraving in de vorm van een geplooid gazon creëert licht en ruimte op de begane grond. De nieuwe publieksentree in de vorm van een licht aflopend ontvangstplein sluit naadloos aan op de gemodelleerde gazons. Het oorspronkelijke en het nieuwe gebouw zijn één geworden, omringd door een aangepast landschap dat voortborduurde op de kenmerken van de Engelse landschapsstijl.

Voeten in het gras

Van de oorspronkelijke parkaanleg is geen tekening meer te vinden, maar hoogstwaarschijnlijk is die ook van de hand van J.D. Zocher jr. Kenmerkend voor de buitenruimte van Bloemenheuvel zijn de slingerende wandelpaden, de holle en bolle grastaluds en de lange zichtlijnen.

Bijzonder fraai is nog steeds de ruimtelijke opeenvolging bij het naderen van het gemeentehuis vanaf de Bloemendaalseweg. Onder de donkere bomen door valt de blik onwillekeurig op het glooiende, opbollende gazon dat het licht prachtig

PLANKAART (BUREAU PETER DE RUYTER LANDSCHAPSARCHITECTEN).

weerkatst en zo de open ruimte voor het statige hoofdgebouw helder markeert. Het hoogteverschil wordt nog eens extra gedramatiseerd door de laaggelegen vijver aan de overkant van de weg, een belangrijk onderdeel van de totale ruimtelijke compositie.

De krachtige ruimtelijke opbouw van het gemeentehuis met zichtlijn van 'heuvel tot vijver' is in het nieuwe ontwerp gerespecteerd. De heuvel zelf als reliëfrijk parkgebied is hersteld door de ondergroei in de vorm van een heesterlaag met veel zaailingen grotendeels te verwijderen, waardoor de natuurlijke hoogteverschillen beter zichtbaar zijn geworden en het ruimtelijke contrast met het omringende binnenduinrandbos is vergroot.

Daarnaast is het monumentale hoofdgebouw weer met zijn voeten in het gras gezet, zoals nog op oude foto's is terug te zien. De groene voet is gemaakt door de oude asfaltwegen rond het hoofdgebouw te verwijderen. De ceremoniële route aan de kant van de Bloemendaalseweg is daardoor losgekoppeld van de nieuwe bezoekersentree aan de zuidkant van het gemeentehuis.

Zeepkruid

Om de naam Bloemenheuvel weer alle eer aan te doen is in de directe omgeving van het hoofdgebouw vol ingezet op de toevoeging van bijzondere bloemen en planten. Een aantal grote groepen bloeiende heesters vormt afgekaderde 'schelpen' in het gras. De heesterschelpen bestaan uit solitaire magnolia's, siergrassen en narcissen.

Ook in het gras zelf zijn duizenden bolletjes toegevoegd, zoals knikkende vogelmelk en sneeuwkllokjes; een stevige

aanvulling op de al rijke stinzenflora van Bloemenheuvel. In de directe omgeving van de publieksentree zijn nieuwe, dendrologisch waardevolle bomen toegevoegd zoals tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*), katzuraboom (*Cercidiphyllum japonicum*) en de bijzondere Parrotia persica (Perzisch ijzerhout). Als referentie naar de oudste laag van de buitenplaats - de bleekheuvel uit de 18e eeuw - is in de kruidlaag van het parkbos op een aantal plaatsen zeepkruid (*Saponaria officinalis*) toegevoegd, waarvan de wortels vroeger werden gebruikt in het bleekproces.

Parkeerdruk

Vergeleken met 1820 is de parkeerdruk op Bloemenheuvel stevig toegenomen. Veel inwoners van Bloemendaal komen nu eenmaal graag met de auto naar het gemeentehuis. Hoe het parkeren rond het nieuwe gemeentehuis netjes en zorgvuldig in te passen binnen het bestaande reliëf en het historische, waardevolle boombestand? Dat blijft een lastige opgave. Gezocht is naar een oplossing met een flexibele verdeling van parkeerplaatsen die recht doet aan het landschappelijk karakter van de buitenplaats door de auto-entrees zo smal en groen mogelijk te houden.

CEREMONIËLE ENTREEROUTE
EN HET GEPLOOIDE GAZON
RONDOM DE NIEUWBOUW.

ONTVANGSTPLEIN MET
PUBLIEKSENTREE.

Onder de bomen ten noorden en zuiden van het nieuwe gemeentehuis kan vervolgens worden geparkeerd. Bij de parkeerindeling is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande parkeervakken en is rekening gehouden met de monumentale bomen. De parkeerplaatsen zelf worden omringd door met het reliëf meebewegende groepen krentenboompjes, die als een vitrage de auto's aan het zicht onttrekken.

Nieuwe routing

De parkeerplaatsen zijn gekoppeld aan een nieuwe routing in de vorm van een 'bovenweg', die losgekoppeld is van de ceremoniële route aan de voorzijde van het gemeentehuis. De bovenweg verbindt de twee grote parkeerplaatsen ten zuiden en ten noorden van het hoofdgebouw. Door de koppeling ontstaat efficiënter gebruik van de parkeerplaatsen en ligt de noordelijke parkeerplaats minder afgelegen dan in het verleden.

Op de noordelijke parkeerplaats kunnen ook gasten voor een trouwerij parkeren. Via een gekromd wandelpad lopen de bruiloftsgasten naar de ceremoniële entree tussen de pilaren. Onderweg passeren zij een reeks grenspalen. Die grenspalen, waarvan een deel rijksmonument, stonden oorspronkelijk op de gemeentegrens van Bloemendaal, maar hebben zich in de loop van de tijd rondom het gemeentehuis verzameld.

Ontvangstplein

De kenmerken van de Engelse landschapsstijl komen in sterkte mate terug in de detaillering van de nieuwe publiek-sentree. De verdiepte bezoekersentree aan de zuidzijde van

het hoofdgebouw is toegankelijk gemaakt met een uitnodigend, ruim ontvangstplein.

Het geleidelijk aflopende, zandkleurige plein heeft aan één zijde een sterk gebogen vorm, zodat het op natuurlijke wijze aansluit op het glooiende gazon. In het voorjaar stroomt de stinzenflora in slingers van het talud af naar beneden. Aan de andere zijde wordt het hoogteverschil juist opgevangen met een strakke houten damwand die de bezoeker op vanzelfsprekende en uitnodigende wijze begeleidt naar de entree van het vernieuwde gemeentehuis.

Aangekomen in de publiekshal kan de bezoeker zich vergapen aan een prachtig, heldere ruimte. De aangrenzende hoger gelegen raadszaal is met een groot houten venster gericht op het groen van de binnenduinrand. Binnen en buiten lopen naadloos in elkaar over.

Al met al is met het nieuwe gemeentehuis van Bloemendaal een volgende fase aangebroken in het rijke leven van de buitenplaats Bloemenheuvel. Het linnen heeft plaats gemaakt voor het paspoort.

Auteur Peter de Ruyter is landschapsarchitect.

DE PUBLIEKSHAL VAN HET NIEUWE GEMEENTEHUIS.

GRENSPALEN LANGS WANDELROUTE.